

Evaluatie eikenprocessierups 2023 en aanpak 2024

Datum 5 maart 2024

1. Evaluatie 2023

In 2023 hebben wij ingezet op zowel een preventieve als curatieve bestrijding van de eikenprocessierups en het verhogen van de biodiversiteit. Juist een combinatie van maatregelen (preventieve en curatieve bestrijding en het verhogen van de biodiversiteit) sorteert het meeste effect. Daarnaast werken wij mee aan de proef “paringsverstoring”.

Preventieve biologische bestrijding 2023

Preventieve bestrijding is gericht op het voorkomen van overlast. Dat betekent dat de rupsen middels een bespuiting worden gedood voordat deze brandharen vormen. Ook het verhogen van de biodiversiteit kan een bijdrage leveren aan de preventieve bestrijding.

In 2023 zijn 2677 eiken preventief bestreden met nematoden (microscopisch kleine wormpjes: ‘aaltjes’). De bestrijding met nematoden wordt uitgevoerd op het moment dat de rupsen uit de eitjes komen, en zich in de bovenste helft van de kroon bevinden. Voor een optimaal resultaat wordt deze methode na 2 weken herhaald. Op het tijdstip van de bespuiting zijn er nagenoeg geen andere rupsen in de bomen aanwezig waardoor er minimale negatieve effecten zijn op de biodiversiteit. De nematoden zijn gevoelig voor UV-licht waardoor deze bestrijdingsmethode alleen ‘s nachts wordt uitgevoerd.

Van de 2677 behandelde bomen zijn nagenoeg geen eikenprocessierupsen aangetroffen. In 2022 waren op dezelfde locaties ca. 450 besmette eiken.

Curatieve bestrijding 2023

Curatieve bestrijding betekent dat nesten van de eikenprocessierups worden verwijderd. Deze nesten bevatten brandharen die de overlast kunnen veroorzaken. Onze buitendienstmedewerkers hebben de gemeentelijke eiken gecontroleerd op de aanwezigheid van nesten van de eikenprocessierups. In 25% van alle gemeentelijke eiken zijn eikenprocessierupsnesten aangetroffen. Vervolgens heeft een gespecialiseerd bedrijf ruim 13.000 nesten weggezogen.

Monitoring 2023

Voor de monitoring van de eikenprocessierupsvlinder worden feromonen (lokstoffen) gebruikt. Er zijn in 2023 veel meer vlinders gevangen dan in het voorgaande jaar. De toename van het aantal vlinders is te verklaren door de zogeheten verlengde diapauze (rusttoestand van de rups die langer is dan 12 maanden) van eikenprocessierupsen. De rups heeft zijn cyclus niet voltooid en is als rups in de grond gaan overwinteren.

Proef paringsverstoring

In juli 2022 is er in Ooststellingwerf en 9 andere gemeenten een proef gestart om middels paringsverstoring de beheersing van de eikenprocessierups praktischer en financieel minder kostbaar te maken. De proef is gehouden aan een gedeelte van de Helomaweg (proeflocatie) en de controlelocatie is gelegen aan het Fochteloerveen. De bomen op de proeflocatie zijn 2x behandeld met het paringsverstoringseromoon.

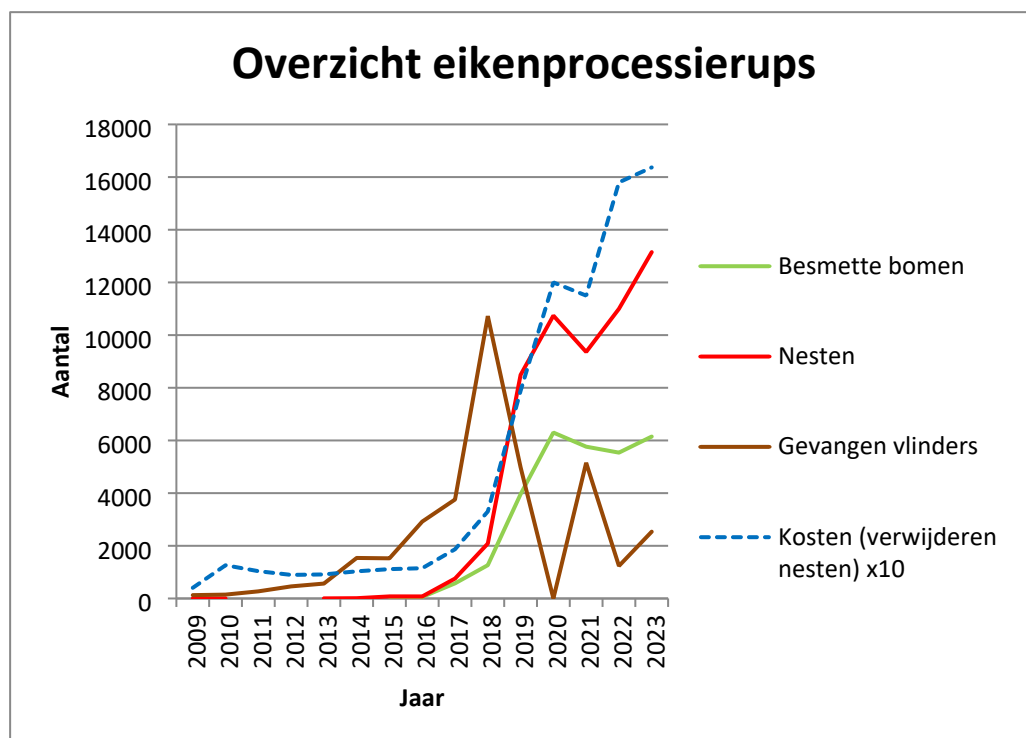
De uitkomsten van de in 2022 gestarte proef zijn positief. De plaagdruk op de proeflocatie aan de was aanzienlijk lager dan op de controlelocatie.

In 2023 is een vervolgproef gestart die antwoord moet geven op diverse onderzoeksvragen waaruit blijkt dat of geheel groene bestrijdingsmethode geen negatieve gevolgen heeft voor het milieu, mens en andere dieren. Ook zal het wetenschappelijk onderzoek aan moeten tonen of alle bomen in een rij moeten worden behandeld, hoeveel lokstof nodig is en of 1 behandeling voldoende is etc. Er zijn nu

nog geen resultaten van de vervolgproef bekend. In de evaluatie van de eikenprocessierups 2024 wordt hier op terug gekomen.

Kosten 2023

De totale kosten van de preventieve bestrijding, curatieve bestrijding (verwijderen van nesten) en het monitoren van vlinders van de eikenprocessierups bedroeg in 2023 ca. €166.000.-.

In 2020 zijn de gevangen vlinders op "0" gezet als gevolg van niet goed werkende feromonen.

In de gemaakte kosten zijn ook kosten (€10.500) van de proef "paringsverstoring" opgenomen.

Prognose 2024

Op basis van het aantal gevangen vlinders in 2023 is de verwachting dat in 2024 de te verwachten plaagdruk in Ooststellingwerf niet lager zal zijn als in 2023.

2. Aanpak 2024

De gecombineerde aanpak met behulp van de nestkasten, ecologisch maaien, het zaaien van bloemmengsels, het planten van bloembollen en het wegzuigen van nesten blijven we voortzetten en stimuleren. Bij de aanplant van nieuwe bomen planten we de laatste jaren in principe geen eiken meer aan. Door de aanplant van andere soorten bomen verhogen we de diversiteit van het bomenbestand.

Preventieve biologische bestrijding

In 2023 hebben wij positieve ervaringen opgedaan met de preventieve bestrijding met behulp van nematoden. Deze preventieve, biologische, bestrijding gaan wij ook in 2024 op meerdere locaties toepassen. De locaties waar preventieve bestrijding kan worden toegepast wordt bepaald aan de hand van:

- de hoeveelheid mensen die daar komen of langdurig verblijven
- het aantal aangetroffen nesten in het voorgaande jaar (2023)
- het aantal gevangen vlinders per val

De kosten van de preventieve bestrijding komen ten laste van het beschikbare budget voor de beheersing van de eikenprocessierups.

Curatieve bestrijding

Naast de kosten voor de preventieve bestrijding, worden er ook kosten gemaakt voor de inspectie op de aanwezigheid van eikenprocessierupsnesten en de curatieve bestrijding. De hoogte van deze kosten zijn afhankelijk van de benodigde inzet ná de preventieve bestrijding en het aantal te verwijderen nesten van de eikenprocessierups.

Wijze van markeren (motie 39a “Eikenprocessierups”)

In de raadsvergadering van 27 juni 2023 heeft het college motie 039a “Eikenprocessierups”, ingediend door ChristenUnie en GroenLinks, overgenomen. De inhoud van de motie is: *“om voor de herkenbaarheid voor onze inwoners en recreanten ook te kijken naar milieuvriendelijke alternatieven om de betreffende bomen te markeren”*.

In 2024 registreren wij, net als in voorgaande jaren, alle gemeentelijke eiken waarin eikenprocessierupsen aanwezig zijn. In het nieuwe digitale beheersysteem kan ook de aannemer, die de nesten verwijderd, zien in welke boom de nesten aanwezig zijn. Het gebruik van plastic linten is niet meer nodig. Vandaar dat de gemeente Ooststellingwerf de “besmette” eiken in het buitengebied niet meer gaat voorzien van linten. Op drukke plaatsen zoals binnen de bebouwde kom worden de “besmette” eiken nog wel gemarkeerd met een lint. Dit lint waarschuwt onze inwoners en recreanten voor de aanwezigheid van de eikenprocessierups. Naast de linten wordt er ook middels de diverse media aandacht besteed aan de mogelijke aanwezigheid van de eikenprocessierups.

Beschikbare financiële middelen

In de reguliere begroting van 2022 tot en met 2024 is een bedrag opgenomen van € 120.000 voor de bestrijding van de eikenprocessierups.

Evaluatie 2024

Eind 2024 / begin 2025 brengen we u op de hoogte van de ontwikkelingen van de eikenprocessierups in het jaar 2024.